

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Eläketurvakeskus lausuu esityksestä siltä osin, kun se voi vaikuttaa työeläkejärjestelmään.

Yleistukea koskevan lainsäädännön voimaantuloa tulisi Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan lykätä neljällä kuukaudella eli vuoden 2026 kesäkuun alkuun. Yleistuki aiheuttaa työeläkealan tietojärjestelmiin muutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä.

Viimeistään yleistuen myöhemmässä vaiheessa tulisi laissa säätää yleistuen syyperusteista. Syyperusteiden tulisi olla työeläkejärjestelmän käytettävissä siltä osin, kuin ne vaikuttavat työeläkkeeseen.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

-

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

-

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

Yleistuen toimeenpanoon varautuminen edellyttää työeläkealalla tietojärjestelmämuutoksia, joita ei ehditä toteuttaa 1.2.2026 mennessä

Luonnoksessa ehdotetut muutokset aiheuttavat muutostarpeita työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin, ja muutosten toteuttaminen vaatii aikaa. Muutoksia aiheutuu työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään ja eläkkeen laskennan järjestelmiin. Ehdotettujen muutosten vuoksi yleistuesta tehdään uusi palkattomien aikojen etuuslaji. Suuria muutoksia aiheutuu siitä, että Kansaneläkelaitoksen tulee pystyä ilmoittamaan palkattomien aikojen ilmoitusliikenteessä uuden etuuden tietoja ja nämä tiedot tulee voida rekisteröidä työeläkealan yhteiseen ansaintajärjestelmään. Uusi etuuslaji tulee lisätä myös eri palveluille, joilla tietoa palkattomista etuuksista välitetään mm. eri viranomaisille.

Eläkkeen laskentajärjestelmään tarvitaan muutoksia, jotta yleistuki osataan huomioida oikein työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion laskennassa sekä lykkäyskorotuksen estävänä etuutena. Muutoksia tulee myös useille tulosteille ja käyttöliittymille, jotta muun muassa erilaisilla työeläkeotteilla ja viranomaisotteilla näytetään palkattomana aikana yleistuki.

Luonnoksessa on ehdotettu, että lait tulisivat voimaan 1.2.2026. Työeläkealalla ei ole ollut mahdollisuutta valmistautua tarvittaviin tietojärjestelmämuutoksiin ennen yleistukea koskevan hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierrokselle saapumista. Edellä mainittujen työeläkealalla vaadittavien yhteisten järjestelmien muutostarpeiden vuoksi lakien voimaantulo tulisi Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan siirtää neljällä kuukaudella eli vuoden 2026 kesäkuun alkuun.

- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)**
 -

- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
 -
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

Yleistuen laajetessa yleistuesta käytetystä nimikkeestä tulisi käydä ilmi yleistuen syyperuste ja syyperusteen tulee olla työeläkejärjestelmän käytettävissä

Luonnos koskee yleistuen valmistelun ensimmäistä vaihetta, jossa ehdotetaan Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien työttömyysetuuksien eli peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korvaamista yleistuella. Työeläkelakeihin luonnoksessa ehdotetut muutokset ovat teknisiä ja ehdotettujen muutosten mukaan työeläkelaeissa viitataan jatkossa työttömyyden perusteella maksettavien etuuksien osalta yleistukilain mukaiseen yleistukeen ja työttömyysturvalain mukaiseen ansiopäivärahaan.

Edellä mainitut muutosehdotukset koskevat vanhuuseläkkeen määrää ja tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa ansioita koskevaa säännöstä sekä säännöstä, jonka perusteella työeläkelaitos voi maksaa takautuvasti maksamaansa eläkettä Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle aiheettomasti maksetun työttömyysetuuden korvaukseksi. Yrittäjän eläkelain, maatalousyrittäjän eläkelain ja julkisten alojen eläkelain osalta luonnoksessa on ehdotettu muutosta kuntoutusavustusta koskeviin säännöksiin.

Yleistukeen on tarkoituksena asteittain yhtenäistää ja yhdistää muitakin perusturvaetuuksia osaksi yleistuen perusosaa ja sisällyttää asumisen tukia yleistuen asumisosaan. Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan yleistuen jatkovalmistelussa tulisi huomioida se, että eri perusturvaetuuudet voivat vaikuttaa keskenään eri tavoin muun muassa työeläkkeen alkamiseen, karttumiseen, määrään ja maksamiseen.

Edellä mainitusta syystä Eläketurvakeskus pitää tarpeellisena, että yleistuesta käytetystä nimikkeestä kävisi ilmi myös yleistuen syyperuste ja tämä ilmenisi myös lainsäädännöstä, kun yleistuki laajenee kattamaan myös muita perusturvaetuuksia ja asumisen tukia. Tämän lisäksi Eläketurvakeskus pitää tarpeellisena sitä, että yleistukena maksettu etuus pystytään erottelemaan osiin, mikäli yleistukea on maksettu usean eri syyperusteen perusteella. Etuuden syyperusteen ja yleistukena maksetun etuuden eri osien tulisi ilmetä myös tulorekisteristä, jotta tietoja voidaan hyödyntää muun muassa regressi-ilmoitusten tekemistä varten. Tämä on myös edellytys sille, että työeläkealan tavoitteen mukaisesti tulevaisuudessa voidaan hyödyntää palkattomien aikojen päättelyssä suoraan tulorekisteriin etuustietoja.

Vaara Nelli

Eläketurvakeskus - Eläketurvakeskus, Hyväksytty ETK:n johtoryhmässä
18.6.2025, allekirjoittajat johtaja Maarit Selin ja osastopäällikkö Mari
Kuuvalo